

بسمه تعالی

دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سیرجان

مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی

آئین نامه واحد پژوهش در آموزش

سال ۱۴۰۲

مقدمه و اهمیت موضوع

دانشگاه ها، یکی از مهمترین نهادهای تخصصی هستند که در راستای پیشرفت و توسعه پایدار جامعه می توانند نقش مؤثری ایفا نمایند. اولین و مهمترین رسالت نظام آموزشی، آماده سازی فراگیران برای نیازها، چالشها و تقاضاهای آینده و مجهز نمودن آنان به دانش و مهارتهایی است که بتوانند تحولات و مسائل آینده را شناسایی و رصد نمایند. از سوی دیگر، در اسناد بالادستی از جمله سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴، بر تربیت نیروی انسانی خلاق، متعهد، مسئولیت پذیر، دارای روحیه خودباوری، اعتماد به نفس و متعهد تأکید شده است. در راستای تحقق این مهم، تأکید بسیاری بر پژوهش در حوزه آموزش شده است. شاید بتوان گفت اساس و بنیان دانش در هر حوزه ای، توسعه و شکوفایی پژوهش در آن حوزه می باشد. به طوری که پژوهش به عنوان پشتوانه آموزش عالی محسوب می شود و اگر حوزه پژوهش ضعیف عمل نماید و یا دارای نوآوری نباشد، حوزه آموزش نیز اثربخشی و کارآمدی لازم را نخواهد داشت. بنابراین، بیشترین سرمایه گذاری در راستای رشد و توسعه علمی و تحول و ارتقای آموزش عالی، بنا به ضرورت بایستی در حوزه پژوهش صورت گیرد. بدیهی است که نتایج حاصل از پژوهش های صورت گرفته در تصمیم گیری و سیاستگذاری در حوزه آموزش به کار گرفته خواهند شد و تأثیرات خود بر را جای خواهند گذاشت.

ویژگیهای پژوهش در آموزش

در حالی که پژوهش ها در حوزه آموزش می توانند اشکال و رویکردهای متعددی داشته باشند، اما ویژگی های زیر می توانند روند و رویکرد اینگونه پژوهش ها را تعریف نمایند:

- ❖ تمرکز بر حل یک مشکل خاص در حوزه آموزش
- ❖ استفاده از منابع اطلاعات دست اول و اطلاعات و داده های ثانویه در فرآیند جمع آوری اطلاعات
- ❖ تکیه بر شواهد تجربی
- ❖ تأکید بر عینیت و دقت چرا که اطلاعات قابل تأیید را اندازه گیری می کنند.
- ❖ به کارگیری روشهای تحقیق خاص، رویه های مفصل و روش های تجزیه و تحلیل مناسب برای رسیدن به عینی ترین پاسخ ها
- ❖ استفاده از روش های مختلف مانند پیمایش، مصاحبه و مشاهده در جمع آوری داده ها

❖ استفاده مرکب از سوالات ساختار یافته، نیمه ساختار یافته و غیر ساختار یافته برای جمع آوری داده های قابل تأیید از پاسخ دهندگان

❖ استفاده از روش های مختلف مانند روش مرور همکار برای تایید یافته ها

❖ استفاده از رویکرد میان رشته ای در تحقیقات آموزشی زیرا از زمینه های مختلفی استخراج می شوند و روابط پیچیده را در ارتباط با واقعیتی مطالعه می کنند.

❖ به کارگیری یافته های اینگونه تحقیقات در تدوین اصول و نظریه هایی که بینش بهتری در مورد مسائل مهم ارائه می کنند.

تعاریف

آموزش: عبارتست از فرآیند تسهیل یادگیری، و یا کسب دانش، مهارت ها، ارزش ها، اخلاقیات، اعتقادات و عادات.

نظام آموزشی: مجموعه ای از اجزا و فرآیندهای به هم پیوسته در راستای آماده سازی فراگیران برای نیازها، چالشها و تقاضاهای آینده به منظور توسعه پایدار جامعه می باشد.

مراکز آموزش عالی: منظور از مراکز آموزش عالی، موسسه ای آموزشی است که از بین دارندگان دیپلم متوسطه یا بالاتر، دانشجو می پذیرد، و به دانش آموختگان خود مدرک کاردانی و یا بالاتر اعطاء می کند. مرکز آموزش عالی با توجه به دامنه و حجم فعالیت به یک آموزشکده مستقل، یا دانشکده ی مستقل، یک موسسه آموزش عالی مستقل و یا یک دانشگاه جدا از وابستگی آن به دولت یا بخش خصوصی، اطلاق میشود.

پژوهش در آموزش: پژوهش در آموزش نوعی تحقیق سیستماتیک است که از فرآیندهای علمی دقیق و تعریف شده به منظور جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده ها برای حل چالشهای حوزه آموزش و پیشرفت دانش در این حوزه استفاده می کند. به عبارتی دیگر، پژوهش در آموزش زمینه ای علمی برای مطالعه می باشد که فرایندهای آموزش و یادگیری، ویژگیهای انسانی، تعاملات، سازمانها و موسسات شکل دهنده نتایج آموزشی را مورد بررسی قرار می دهد.

نیازسنجی: فرآیند جمع آوری و تحلیل اطلاعات به منظور شناسایی نیازهای مهم در حوزه پژوهش در آموزش و فراهم کردن زمینه رفع آن نیازها

ارکان و تشکیلات مربوط به حوزه پژوهش در آموزش

۱. واحد پژوهش در آموزش

واحد پژوهش در آموزش به عنوان یکی از زیر مجموعه های مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، هدایت کننده تفکر و پژوهش در نظام آموزشی محسوب می شود که نقش حیاتی در توسعه کلی آموزش، برنامه ریزی و تدوین سیاست های آموزشی بر اساس یافته های علمی دارد.

اهداف واحد پژوهش در آموزش

این واحد تمرکز خود را بر شناسایی مسائل و فرصت های موجود در حوزه آموزش به منظور هدفمند نمودن تحقیقات آموزشی، توسعه روش ها و برنامه های کارا و اثربخش برای بهبود کمی و کیفی پژوهش های آموزشی، توانمندسازی اعضای هیات علمی و دانشجویان، فرهنگ سازی و ترویج روحیه پرسشگری و کنکاش علمی در میان اعضای هیات علمی و دانشجویان، ارائه مشاوره های پژوهشی و حمایت از طرح های کاربردی، گذاشته است تا بتواند نقش مؤثری در تولید و انتقال دانش در سطوح مختلف محلی، ملی و بین المللی ایفا نماید و بستری برای ترویج تصمیم گیری و سیاستگذاری بر اساس شواهد علمی در حیطه آموزش، فراهم آورد.

شرح وظایف واحد پژوهش در آموزش

واحد پژوهش در آموزش، در راستای تحقق رسالت خویش وظایف زیر را بر عهده دارد:

- تشکیل کمیته پژوهش در آموزش به منظور هماهنگی با سایر واحدهای وابسته به EDC و حمایت از طرح های پژوهش در آموزش
- تدوین استراتژی مناسب و مبتنی بر روش های حل مساله آموزشی برای تعیین اولویت های پژوهش در آموزش
- جلب مشارکت و برگزاری نشست های متعدد بین اعضای گروه های مختلف آموزشی به منظور تعیین اولویت های پژوهشی در حیطه های مختلف پژوهش در آموزش
- طراحی رویه ها، دستورالعمل ها و فرآیند تصویب طرح های تحقیقاتی ارسالی به واحد پژوهش در آموزش با هدف تسهیل روند اداری تصویب طرح ها
- بررسی و تصویب طرح های تحقیقاتی ارسالی به واحد پژوهش در آموزش و پیگیری و نظارت بر نحوه انجام آن ها

- تدوین استراتژی مناسب برای انتشار و ارائه نتایج فعالیت های مرکز به صورت ادواری
- راه اندازی بانک اطلاعاتی از پایان نامه ها و طرح های تحقیقاتی مصوب و مقالات پژوهشی، در زمینه آموزش پزشکی به عنوان راهنمای تحقیقات آینده
- دریافت بازخورد و نظرات اعضای هیات علمی و دانشجویان به منظور بهبود مداوم فرآیندهای موجود در واحد پژوهش در آموزش
- ارائه ژورنال کلاب ها و کارگاه های آموزشی به منظور ارتقاء سطح علمی و مهارت های پژوهشی اعضای هیات علمی و دانشجویان در حیطه های مرتبط با پژوهش در آموزش
- ارائه مشاوره به دانشجویان در ارتباط با مراحل مختلف پژوهش از انتخاب موضوع و تهیه پروپوزال تا ارائه گزارش و نتایج پژوهش
- ارائه مشاوره به اعضای هیات علمی و تسهیل فرآیند ارائه فعالیت های نوآورانه
- جلب مشارکت و حمایت طلبی از اعضای هیات علمی گروه های مختلف آموزشی جهت سوق دادن و ترغیب دانشجویان به پژوهش در آموزش
- ارائه مشوق های مناسب به منظور ترغیب اعضای هیات علمی و دانشجویان در راستای پژوهش در حیطه آموزش
- حمایت از پایان نامه ها و طرح های تحقیقاتی بین رشته ای و بین بخشی در حیطه آموزش

۲. کمیته پژوهش در آموزش

اعضای کمیته پژوهش در آموزش عبارتند از: معاون آموزشی دانشکده، مدیر امور آموزشی دانشکده، مدیر مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، مسئول واحد پژوهش در آموزش مرکز مطالعات، مسئول واحد دانش پژوهی آموزشی مرکز مطالعات، مدیر امور پژوهشی دانشکده، ۲ نفر از اعضای علمی فرهیخته با معرفی مدیر مرکز مطالعات و ابلاغ رئیس دانشکده، مدیران گروه های آموزشی دانشکده بر حسب مورد و در صورت ضرورت

دبیر کمیته: مسئول واحد پژوهش در آموزش مرکز مطالعات یا مدیر مرکز مطالعات

تواتر جلسات و نحوه تصمیم گیری

جلسات کمیته پژوهش در آموزش در صورت نیاز به تصمیم گیری در مورد رویه ها و فرآیندهای واحد پژوهش در آموزش و یا با دریافت طرح های پژوهشی در حوزه آموزش، به درخواست مسئول واحد پژوهش در آموزش و به دعوت مدیر مرکز مطالعات صورت

خواهد گرفت. جلسات با حضور نصف به اضافه یک از اعضا رسمی خواهد بود. و در موارد رأی گیری، رأی اکثریت اعضای حاضر در جلسه، ملاک عمل خواهد بود و به مراجع مربوط اعلام خواهد شد.

نیازسنجی و تعیین اولویت های پژوهش در آموزش

تعیین اولویت های پژوهشی در چرخه مدیریت پژوهشی یک مرحله کلیدی می باشد. محدودیت های موجود در حوزه منابع انسانی و مالی و تغییر سیاست ها از مهم ترین علل ضرورت تعیین اولویت های پژوهشی می باشند. تعیین اولویت های پژوهشی از سطوح کلان و ملی تا سطوح خرد مانند گروه ها و بخش های آموزشی و تحقیقاتی، قابل انجام و سودمند است. به همین منظور واحد پژوهش در آموزش مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشکده علوم پزشکی سیرجان، با انجام این فعالیت، گامی مهم در ساماندهی و جهت دار کردن تحقیقات در حوزه آموزش بر میدارد.

1. فرآیند تعیین اولویت های پژوهش در آموزش

نیازسنجی و تعیین اولویت های پژوهشی در حوزه آموزش با روش پیشنهادی واحد پژوهش در آموزش و تصویب آن در جلسه کمیته پژوهش در آموزش مرکز مطالعات صورت می گیرد. علیرغم استفاده از اولویت های پژوهشی سایر دانشگاه ها، مراکز تحقیقاتی و انجمن های علمی، اکثریت عناوین پژوهشی بر اساس نظرات حاصل از مشارکت اعضای هیات علمی گروه های آموزشی مختلف درون دانشکده در لیست اولویت ها قرار خواهند گرفت. اولویت های مصوب را با اطلاع رسانی، ایجاد نظام داوری طرح های پیشنهادی و پایش پروژه های مصوب بایستی به اجرا درآورد و می توان از صرف منابع مالی و انسانی در مورد اولویت ها حداکثر بهره را به دست آورد.

تبصره ۱: لیست نهایی تهیه شده از اولویت های پژوهشی پیشنهادی، در کمیته پژوهش در آموزش تصویب می گردد.

تبصره ۲: ارزیابی و داوری طرح های پژوهشی پیشنهادی در حوزه آموزش بر اساس فرآیند مصوب در کمیته پژوهش در آموزش صورت می گیرد.

تبصره ۳: در بخش ارزیابی طرح های پژوهش در آموزش، واحد پژوهش در آموزش مسئول تأیید یا رد، بررسی مجدد، تنظیم جلسات ارزیابی، تهیه دستور کار، و تهیه پیش زمینه های ارزیابی به پژوهشگران می باشد.

تبصره ۴: در صورت اعتراض پژوهشگر در ارتباط با نتایج ارزیابی طرح پیشنهادی خود در کمیته پژوهش در آموزش، می تواند اعتراض خود را به صورت مکتوب به دبیر کمیته پژوهش در آموزش تحویل نماید تا در کمیته مذکور مورد بررسی قرار گیرد.

تعداد طرح های مجاز پژوهش در آموزش

در حال حاضر هر عضو هیات علمی دانشکده علوم پزشکی سیرجان می تواند بدون اعمال محدودیت در تعداد طرح های پژوهش اقدام به انجام طرح های پژوهش در آموزش نماید.

نحوه پرداخت هزینه به طرح های پژوهش در آموزش

در حال حاضر نحوه پرداخت هزینه به طرح های پژوهش در آموزش مشابه سایر طرح پژوهشی می باشد و هزینه مربوط به این طرح ها از محل بودجه پژوهشی پرداخت خواهد شد.

افلیشن صحیح جهت درج در مقالات

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشکده علوم پزشکی سیرجان، سیرجان، ایران

Education Development Center, Sirjan School of Medical Sciences, Sirjan, Iran

تبصره ۱: در طرح هایی که مصوب واحد پژوهش در آموزش هستند ذکر افلیشن مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی توسط نویسنده اول یا مسئول بعنوان افلیشن اول در مقاله مستخرج از طرح الزامی می باشد.

تبصره ۲: ذکر شماره طرح تحقیقاتی در قسمت تشکر (Acknowledgment) الزامی می باشد.

۱. اطلاع رسانی در مورد اولویت های پژوهش در آموزش

اطلاع رسانی در مورد اولویت های مصوب پژوهشی در حوزه آموزش از طریق کانال های زیر صورت خواهد گرفت:

❖ رونوشت به معاونت آموزش، تحقیقات و فناوری

❖ مکاتبه با مدیران گروه های آموزشی دانشکده

❖ انتشار در سایت مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشکده

❖ انتشار در کانال ها و گروه های مجازی دانشکده